

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 64 став 1 точка 22 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 3/2002, 51/2003, 85/2003, 40/2004, 61/2005 и 129/2006) и член 73 од Законот за банките („Службен весник на РМ“ бр. 67/2007), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

О Д Л У К А

**за супервизорските стандарди за регулирање на достасаните, а ненаплатени побарувања на банките
(„Службен весник на РМ“ бр.134 /2007)**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа Одлука се утврдуваат супервизорските стандарди за регулирање на достасаните, а ненаплатени побарувања на банките врз основа на главница, камата и други побарувања.

2. Под рок на достасување, според оваа Одлука, се подразбира последниот ден на кој комитентот (во понатамошниот текст: лицето) бил должен да плати одреден износ на пари, согласно со склучениот договор со банката. По истекот на овој рок, побарувањето се смета за достасано.

Во моментот на целосното или делумното достасување на побарувањето, делот којшто е достасан се пренесува на сметките за достасани побарувања.

Побарувањето кое настанало заради плаќање извршено од страна на банката врз основа на гаранција, акредитив или друг вид вонбилансна ставка, се пренесува на сметките за достасани побарувања, доколку лицето не ја платило обврската врз основа на гаранцијата, акредитивот или друг вид вонбилансна ставка, а притоа помеѓу банката и лицето не е склучен договор за кредит.

II. ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА РОКОТ НА ДОСТАСУВАЊЕ

3. Продолжувањето на рокот на достасување значи продолжување на рокот на измирување, при што продолжувањето не е последица на влошената финансиска состојба на лицето (на пр. неможност за редовно сервисирање на обврските од страна на лицето), туку на промени во финансиските услуги кои ги нуди банката, и/или промени во работењето на лицето и/или банката.

Банката може да го продолжи рокот на достасување наведен во склучениот договор со лицето единствено со анекс на договорот.

4. Продолжувањето на рокот на достасување на едно побарување два или повеќе пати, подлежи на верификација од страна на одборот за управување со ризици или на кредитниот одбор.

При секое продолжување на рокот на достасување, банката е должна да изврши анализа на причините поради кои се врши продолжувањето.

Органот од став 1 од оваа точка, најмалку еднаш во месецот доставува до надзорниот одбор Извештај за побарувањата кај кои е извршено продолжување на рокот на достасување, во текот на претходниот месец.

Во Извештајот од став 3 од оваа точка поединечно се наведува секое побарување, коешто на денот на извршеното продолжување на рокот е еднакво или е над 1.000.000 денари, како и вкупниот износ на побарувања чиј рок на достасување е продолжен.

5. Одредбите од точка 4 на оваа Одлука не се однесуваат на продолжувањето на рокот на достасување на депозитите пласирани кај домашни и странски банки.

III. РЕСТРУКТУРИРАЊЕ НА ПОБАРУВАЊЕТО

6. Реструктурирање на побарувањето значи воспоставување нова кредитна изложеност од страна на банката за замена на веќе постоечката, при што се настанати значајни измени на договорните услови кои се последица на влошената финансиска состојба на лицето. Како значајни измени на договорните услови се сметаат следните измени коишто имаат за цел да го намалат финансиското оптоварување на лицето:

- Продолжување на рокот на достасување;
- Намалување на каматната стапка;
- Намалување на висината на побарувањето (главница и/или достасана камата и провизија) преку отпис;
- Капитализација на камата, којашто ги исполнува условите од точка 8 на оваа Одлука;
- Консолидација на повеќе побарувања во едно побарување со менување на договорните услови; и
- Други слични активности.

7. Според оваа Одлука, под капитализација на камата се подразбира претворање на побарување врз основа на камата во побарување врз основа на главница, односно припишување на пресметаната, а ненаплатена камата на главница и/или конверзија на пресметаната ненаплатена камата во нова кредитна изложеност.

8. Капитализација на каматата е дозволена само под следните услови:

- ако капитализацијата е дел од формалната консолидација на повеќе видови побарувања од едно лице во едно побарување;
- ако е извршена класификација на новонастанатото побарување која доведува до исправка на вредноста и/или посебна резерва, кои соодветно го компензираат избегнувањето на книжењето на нефункционалната камата коешто се јавува поради капитализацијата на каматата;
- Се врши капитализација на интеркаларната камата кај долгорочните кредити.

9. Нето-ефектот од реструктурирањето на побарувањата не смее да доведе до зголемување на финансискиот резултат на банката, освен во случај на намалување на кредитната изложеност како резултат на наплата.

10. При реструктурирањето на побарувањето се почитуваат критериумите за класификација на активните билансни и вонбилансни позиции на банките, според степенот на нивната ризичност, пропишани со подзаконски акт, при што во период од шест месеци по извршеното реструктурирање, побарувањето не може да се класифицира во подобра категорија на ризик од категоријата на ризик во која е класифицирано на датумот на реструктурирањето.

11. По исклучок на точка 10 од оваа Одлука, банката може да одреди подобра категорија на ризик, само доколку се утврдени квалитативни промени во однос на можноста за наплата на побарувањето или доколку побарувањето е обезбедено со првокласни инструменти на обезбедување, дефинирани од страна на Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка).

12. При секое реструктурирање на побарувањето, банката е должна да изврши анализа на причините поради кои се врши реструктурирањето. Врз основа на изработената анализа, одборот за управување со ризици, или кредитниот одбор, донесува Одлука за реструктурирање на побарувањето.

Органот од став 1 на оваа точка, најмалку еднаш во месецот, доставува до надзорниот одбор Извештај за реструктурирани побарувања, во текот на претходниот месец.

13. Банката е должна, во рок од десет дена од денот на донесувањето на Одлуката за реструктурирањето, да ја извести Народната банка за секое реструктурирано побарување кое претставува голема изложеност согласно со Законот за банките.

14. Банката е должна да ја извести Народната банка за намерата за вршење капитализација на каматата, најмалку десет дена пред таа да биде извршена, со исклучок на капитализацијата од алинеја 3 од точка 8 од оваа Одлука. Во спротивно ќе се смета дека капитализацијата е извршена спротивно на одредбите од оваа Одлука.

15. Известувањето од точка 13 и 14 од оваа Одлука, треба да содржи:

- Податоци за сите значајни измени на договорните услови (рокот на достасување, каматната стапка, висината на побарувањето, видот на обезбедувањето);
- Преглед на побарувањата коишто се реструктурираат со назнака на категорија на ризик во која тие побарувања биле класифицирани пред реструктурирањето и категорија на ризик во која ќе биде класифицирано реструктурираното побарување;
- Износот на вкупно издвоената исправка на вредноста и/или посебната резерва за побарувањата, коишто се реструктурираат, вклучувајќи ја и нефункционалната камата;
- Образложение за извршеното реструктурирање на побарувањето, коешто ги содржи причините за непочитување на договорениот рок од страна на лицето, причините за преземање дејствија за присилна наплата на побарувањето и проценка на веројатноста за наплата на

побарувањето во продолжениот рок на достасување, односно при измена на други договорни услови.

IV. КРЕДИТИРАЊЕ ЗА НАПЛАТА НА ПОБАРУВАЊЕТО

16. Банката не може да одобри кредит за наплата на побарувањата по главница и побарувањата по камата.

17. Не се смета за одобрување на кредит или за издавање на гаранција на лице коешто има достасани обврски или на кое во рок од 30 дена му достасува некоја обврска кон банката, само доколку банката може да обезбеди документирани докази дека одобриениот кредит, односно гаранција, нема да се користи за отплата на обврските кон банката.

Не се смета за кредитирање за наплата на побарување од лице, кое нема достасани обврски спрема банката, само доколку со одобрувањето на кредитот се обезбедуваат поповолни услови за лицето.

Одобрувањето на кредитните лимити врз основа на кредитни картички и на дозволените пречекорувања врз основа на трансакциски сметки на физички лица не се смета за кредитирање за наплата на побарување само доколку во моментот на одобрување лицето нема достасани обврски спрема банката.

18. Банката презема мерки за да се увери дека одобриениот кредит, односно гаранција, од став 1 од точка 17, нема да биде искористен за плаќање на обврските кон банката.

V. ОТПИС НА ПОБАРУВАЊАТА

19. Банката врши отпис на побарувањата откако врз основа на правосилна судска одлука се исцрпени сите можности за наплата на побарувањето (ако е донесена конечна судска пресуда за неоснованост на побарувањето, ако е завршена стечајната, односно ликвидациската постапка и сл.).

20. Банката може да врши отпис на побарувањата и без постоење на правосилна судска одлука, доколку недвосмислено е утврдена неможност и/или неспремност на лицето да ја плати обврската, а банката нема валидни инструменти за присилна наплата на побарувањето.

21. Одлука за целосен отпис на побарувањето донесува надзорниот одбор на банката по усвојувањето на претходно изработен елаборат за извршениот отпис. Елаборатот ги содржи следните елементи:

- Причината поради која се предлага отпис на побарувањето;
- Преземените мерки за наплата на побарувањето и резултатите од нивното преземање;
- Лицата кои учествувале во одобрувањето на кредитот;
- Причината за непостоење или несоодветност на обезбедувањето на побарувањето;
- Оценка дали се почитувани деловните и кредитните политики и процедури на банката при одобрувањето, следењето, наплатата и отписот на побарувањето;

- Во случаи кога постои поврзаност на лицето со банката, се наведуваат акционерите и лицата со посебни права и одговорности на банката, кои согласно со одредбите на Законот за банките и со соодветниот подзаконски акт, се сметаат за поврзани со лицето чиешто побарување се отпишува.

22. Банката може да врши и делумен отпис на побарувањата во рамки на постапката за реструктурирање на кредитот, којашто предвидува делумен отпис на побарувањата.

23. Одлука за делумен отпис на побарувањето донесува надзорниот одбор на банката во постапката од точка 21 на оваа Одлука.

24. Гласањето на одделните членови на надзорниот одбор за делумен и целосен отпис на побарувањата задолжително се наведува во записникот од одржаната седница на надзорниот одбор.

25. По донесената Одлука на надзорниот одбор, отпишаните побарувања се пренесуваат на посебна вонбилансна сметка и за нив се води посебна евиденција од страна на банката, како за целосниот отпис, така и за делумниот отпис на побарувањата.

Доколку по истекот на најмалку три години од моментот кога побарувањето е отпишано не се појавила реална можност барем за делумна наплата на побарувањето, банката може да донесе одлука да го искнижи отпишаното побарување од вонбилансната сметка на која се води и да го префрли на друга вонбилансна сметка на која се евидентираат отпишаните побарувања без никаква веројатност за наплата.

26. Банката е должна да ја извести Народната банка во рок од десет дена по донесувањето на Одлуката за делумен или целосен отпис на побарувањата.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

27. Побарувањата кои се затекнати во вонбилансната евиденција, согласно со точка 22 од Одлуката за супервизорските стандарди за регулирање на достасаните, а ненаплатени побарувања на банките и штедилниците („Службен весник на РМ“ бр. 26/96 и 27/98) остануваат на соодветната вонбилансна сметка сè до нивната конечна наплата, или до донесувањето Одлука за нивен отпис, во смисла на точка 25, став 2 од оваа Одлука.

28. Одредбите од оваа Одлука што се однесуваат на банките се применуваат и на штедилниците и на филијалите на странските банки во Република Македонија.

29. Оваа Одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

30. Со влегување во сила на оваа Одлука престанува да важи Одлуката за супервизорските стандарди за регулирање на достасаните, а ненаплатени побарувања на банките и штедилниците („Службен весник на РМ“ бр. 19/2003).

Обр.02-15/X -3/2007
31.10.2007 година
Скопје

м-р Петар Гошев
Гувернер
Претседател
на Советот на Народната банка
на Република Македонија